

Snad nikdo nebude pochybovat, že jedním ze současných „znamení doby“ je existence islámu. A to nikoliv jen pro vzrůstající počet jeho vyznavačů – nejen na Západě, ale i pro velmi časté spojení islámu s násilnou ideologií. Skutečnost, kterou nikdo nemůže přehlédnout a odporovat ji. Vojáci tzv. ISIS bojovali pod vlajkou, na níž stálo muslimské vyznání víry, sebevražední teroristé s granáty na těle zase před svým činem volají arabsky „Alláhu akbar“ (Bůh je největší). Co nám tím chce Bůh říci, k čemu nás chce vyzvat, když toto dopouští?

Druhý vatikánský koncil nás křesťany vede k tomu, abychom „znamení doby“ zkoumali a vysvětlovali je ve světle evangelia (srov. *Gaudium et spes*, čl. 4, 11). K této výzvě se hlásí i číslo našeho periodika *Acta Universitatis Carolinae Theologica*, které čtenář právě drží v ruce. Ke zkoumání „znamení doby“ přistoupíme několika dílčími studii, které se z různých úhlů pohledu zabývají existencí islámu a jeho specifickými charakteristikami.

První studií nás obdaroval arcibiskup *Michael L. Fitzgerald* MAfr. Sám je misionář patřící do kongregace *Missionnaires d'Afrique*, známých jako *Bílí otcové*. Tento Američan, dlouholetý prezident *Papežského institutu arabistiky a islamologie (Pontificio Istituto di Studi Arabi e d'Islamistica)* v Římě a papežský nuncius v Káhiře, se v minulém akademickém roce věnoval přednáškám na *Salesiánském teologickém institutu (Studium Theologicum Salesianum)* v Jeruzalémě. Speciálně pro naše periodikum přepracoval svůj anglicky psaný příspěvek *Catholic Theological Perspectives on Islam and Christian-Muslim Relations since Vatican II until today*. Zde v souladu s magisteriem a Papežskou radou pro mezináboženský dialog velmi podnětně předkládá

jak negativní předsudky vůči islámu, tak i některé pozitivní přístupy k němu. Snaží se však také o adekvátní teologickou odpověď, s přispěním různých dokumentů a učení papežů Pavla VI. a Jana Pavla II.

Druhý příspěvek je překlad velmi důležitého článku, který byl publikován sice již v první polovině 90. let minulého století, ale dodnes se cituje a stále nese celou řadu podnětných informací. Autorem je italský salesián *Pier Giorgio Gianazza* SDB, který je emeritním profesorem teologie na stejném jeruzalémském *Salesiánském teologickém institutu (Studium Theologicum Salesianum)*. Ve své obsáhlé studii *Trinitární tajemství a islám*, kterou nám s radostí povolil přeložit z italského jazyka (původní název *Mistero trinitario e Islam*), velmi pečlivě předkládá muslimské odmítání křesťanské trojiční nauky, a to nikoliv jen na základě Koránu, ale i na základě muslimské tradice (*sunna*). Závěrem si také všímá několika školních učebnic z muslimských států a odhaluje v nich stále stejné námitky proti křesťanům, které se žákům opakovaně předkládají. Příspěvek je velmi podnětný i z toho důvodu, že je ve svém závěru doplněn o náměty k dialogu mezi křesťany a muslimy ohledně trojiční nauky.

Třetím článkem je důležitý příspěvek z pera znalce východního křesťanství a člena Filosofické fakulty Univerzity Hradec Králové Michala Řoutila. Jeho text nese název *Křesťané před volbou: stát se muslimem, nebo zemřít? K otázce konverzí k islámu během arménské genocidy*. Zaměřuje se na dobrovolné i přinucené konverze křesťanů k islámu v průběhu genocidy arménského národa během první světové války. Autor své závěry spojuje s turkifikací tehdejšího Turecka, ale všímá si i arménských nacionálních reakcí. Michal Řoutil se tématem zabývá již několik let a v minulém roce vydal s několika kolegy důležitou monografii k tématu arménské genocidy (*Katastrofa křesťanů: likvidace Arménů, Asyřanů a Řeků v Osmanské říši v letech 1914–1923*). Naš příspěvek je nejnovějším pokračováním tohoto studia.

Poměrně zajímavým přesahem je studie našeho olomouckého kolegy z Cyrilometodějské teologické fakulty *Jaroslava France* s názvem *Pastorační rozlišování v bioetických otázkách – kontext vztahů křesťanství a islámu*. Autor se zde podnětně a v českém prostředí originálně zabývá přehlíženou otázkou islámské etiky. Příspěvek propojuje metodologické přístupy k bioetickým otázkám a islámské právo *šarí'u*. Přihlíží také k roli kultury v etické oblasti.

Závěrečným příspěvkem tematické části je z pera našeho kmenového autora Lukáše Noska z Katolické teologické fakulty. Příspěvek

Vademecum pro dialog a hlásání Krista muslimům v České republice se zaměřuje na zásadní promýšlení formy a obsahu dialogu mezi křesťany a muslimy u nás. Autor ovšem nevnímá dialog jen jako „dialog pro dialog“, ale jako nedílnou součást hlásání Ježíše Krista jako Pána a Spasitele. Na základě svého vzdělání a zkušeností předkládá celou řadu podnětů, „jak“ hlásat Krista a „na čem“ v dialogu stavět. Příspěvek je pokusem o vnesení nových impulsů do diskuze v české katolické církvi a nabízí celou řadu inspirací pro katechety, kazatele, misionáře, ale i pro „obyčejné“ věřící.

Pevně doufáme, že těchto pět inspirativních studií čtenáři pomůže v hlubší orientaci v tématu islámu. Pochopitelně zde nejsou zastoupeny všechny možné okruhy, ani všechny sporné otázky. Přesto jsme přesvědčeni, že právě tento způsob je nejadekvátnějším zkoumáním znamení doby a trpělivým vysvětlováním ve světle evangelia (srov. *Gaudium et spes*, čl. 4), i přesto, že jde o neúplný a stále neukončený proces.

Lukáš Nosek